

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen  
2021-05-27  
Besvaras senast  
2021-06-02 kl. 12.00

Till socialminister Lena Hallengren (S)

**2020/21:3005 Transparens kring läkemedelsproduktionens miljöpåverkan**

Kristdemokraterna anser att det är angeläget att vidta åtgärder för att minska läkemedels negativa miljöpåverkan. I dag ställs det inga miljökrav på läkemedel, varken när det gäller tillverkning eller inköp. Samtidigt är det känt att det också är stor skillnad mellan olika länder och läkemedelsproducenter i hänsynstagande av miljöpåverkan vid tillverkningen av läkemedel. Det handlar om föroreningar som påverkar människor och miljö och som dessutom kan bidra till antibiotikaresistens.

För de flesta produkter som vi köper i Sverige vet vi i dag var och hur de tillverkas. Men när det gäller läkemedel så accepterar vi att läkemedelsindustrin inte vill offentliggöra denna information. Det innebär att vi inte kan göra medvetna val eller som konsument bidra till att driva på utvecklingen mot mer hållbara läkemedel.

Det har skett vissa positiva steg i rätt riktning när det gäller att synliggöra läkemedels miljöpåverkan. Upphandlingsmyndigheten har tagit fram hållbarhetskriterier för upphandling av läkemedel till slutenvården. Något som Region Stockholm är först med att börja tillämpa. Därtill har Sveriges Apoteksförening tagit fram konsumentguiden *Välvald – apotekens guide för ökad transparens* för receptfria läkemedel på apotek som guidar konsumenterna till de läkemedelsföretag som är lite mer transparenta med sitt hållbarhetsarbete. Men för den stora delen av läkemedel som säljs i Sverige, receptbelagda läkemedel som staten finansierar stora delar av, ställs inga krav alls på hållbarhet eller transparens.

I budgetpropositionen för 2021 skrev regeringen att Sverige har en möjlighet att ta en ledarroll i omställningen till hårdare miljökrav på läkemedelsproduktion, som i vissa fall leder till omfattande utsläpp av läkemedelsrester. Det är ett välkommet ställningstagande då dessa läkemedelsrester påverkar inte bara miljö utan också kan ge skadliga effekter på människor som bor nära tillverkningsplatserna samt leda till antibiotikaresistens. Som en del i att ta ledarrollen aviserade regeringen att införa en försöksverksamhet med en miljöbonus inom periodens vara-systemet. Nyligen fick också Läkemedelsverket, TLV och E-hälsomyndigheten i uppdrag att utveckla en treårig försöksverksamhet för att införa en miljöpremie i läkemedelsförmånen. Försöksverksamheten väntas pågå 2024–2027 och avses vara frivillig för företag att ansluta sig till. Läkemedelsverket får också uppdrag att utarbeta och

fastställa en modell för miljöbedömning av läkemedel, samt säkerställa att det finns ett system för att verifiera hur företagen lever upp till kriterierna för miljöklassificering bedömning. Detta är bra initiativ i linje med den politik som Kristdemokraterna har drivit under lång tid. Men vi skulle önska att det ställs större krav på läkemedelsföretagens deltagande och deras transparens när det gäller miljöpåverkan under tillverkningsprocessen.

I en debattartikel i SvD den 14 maj belyste även Sveriges Apoteksförening och forskare från Göteborgs universitet behovet av att Sverige ställer högre krav på transparens hos läkemedelsföretagen. Apoteken beskriver hur deras kunder ställer allt fler frågor om läkemedelstillverkning och ursprung. Men eftersom den informationen behålls under sekretess hos Läkemedelsverket kan inte apoteken svara på detta och det blir inte heller möjligt att kontrollera och granska företagen för forskare, investerare, upphandlar, medier och andra.

Från läkemedelsindustrin framhålls ofta att information om var och hur läkemedel produceras är affärshemligheter och att ett litet land som Sverige kan inte påverka detta. Det har dock nyligen kommit fram att Nya Zeeland, med endast halva Sveriges befolkningsstorlek, offentliggör information på produktnivå med företagsnamn och adresser där tillverkning av aktiva läkemedelssubstanser sker, var den färdiga produkten tillverkas samt var läkemedlet förpackas. All denna information finns att läsa på webbsidan för myndigheten Medicines and Medical Devices Safety Authority. Om ett litet land som Nya Zeeland framgångsrikt kan ställa krav på transparens från läkemedelsindustrin så ser vi inte varför det skulle vara ett problem att göra samma sak i Sverige. Om det ställs krav på att publikt tillgängliggöra information om underleverantörer, produktionsplats och tillverkare – information som redan finns hos Läkemedelsverket – kommer sannolikt företag som bryr sig om sitt varumärke att vilja bidra till en ökad transparens kring dessa delar. Ökad möjlighet till granskning kommer sannolikt också att få många företag att se till att deras underleverantörer får bättre kontroll på sina utsläpp och andra produktionsförhållanden.

Med anledning av detta vill jag fråga socialminister Lena Hallengren:

Är regeringen beredd att ställa krav på läkemedelsbolagen angående transparens kring tillverkningsprocessens miljöpåverkan på liknande sätt som

görs i Nya Zeeland, som en del i att uppfylla regeringens mål om att Sverige ska ta en ledarroll i omställningen till hårdare miljökrav på läkemedelsproduktion?

.....

Pia Steensland (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welander